

В І Д Г У К

офіційного рецензента кандидата педагогічних наук, доцента, доцента
кафедри початкової освіти та інноваційної педагогіки Українського державного
університету імені Михайла Драгоманова

Тесленко Тетяни Василівни

на дисертаційну роботу **Ян Цзінвень**

**«Підготовка майбутніх вчителів мистецтв до розвитку критичного
мислення молодших школярів засобами інтерактивних технологій»,**

подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії

з галузі знань 01 Освіта (Освіта/Педагогіка)

за спеціальністю – 011 Освітні, педагогічні науки

Актуальність теми виконаної роботи та її зв'язок з планами відповідних галузей науки. Сучасний етап розвитку освіти характеризується суттєвим оновленням уявлень про цілі шкільного навчання, професійні функції педагога та очікувані результати освітнього процесу. У центрі уваги дедалі частіше опиняється не лише засвоєння учнями певної суми знань, а насамперед розвиток їхньої здатності осмислювати інформацію, інтерпретувати явища, ставити запитання, аргументовано висловлювати власну позицію та творчо розв'язувати проблемні ситуації. У цьому контексті критичне мислення постає як одна з базових характеристик сучасної особистості, а його формування — як важливий орієнтир для оновлення змісту педагогічної освіти.

Особливої ваги ця проблема набуває у сфері мистецької освіти, оскільки саме мистецтво створює особливий простір для поєднання емоційного переживання, інтелектуального аналізу, оцінювання, інтерпретації та творчої активності. Майбутній учитель мистецтв має бути підготовлений не лише до передачі знань про мистецькі явища, а й до організації такого освітнього середовища, у якому дитина вчиться осмислено сприймати художній образ, співвідносити його з власним досвідом, аргументувати естетичні судження та доходити самостійних висновків. Саме тому проблема підготовки майбутніх учителів мистецтв до розвитку критичного мислення молодших школярів є не вузькометодичною, а концептуально важливою для сучасної педагогіки мистецтва.

Актуальність дослідження посилюється й тим, що інтерактивні технології сьогодні розглядаються як один із найефективніших засобів активізації

пізнавальної діяльності здобувачів освіти. Їх застосування в мистецькому навчанні дозволяє відмовитися від однобічної трансляції знань та перейти до діалогічної, діяльнісної, рефлексивної моделі освіти, у якій учень виступає активним учасником сприйняття, обговорення та інтерпретації мистецького матеріалу. Саме в таких умовах створюються реальні передумови для розвитку критичного мислення як інтегративної якості особистості.

Для української освіти порушена проблема має додаткову значущість у зв'язку з реалізацією компетентнісного підходу, ідей Нової української школи, посиленням ролі творчості, партнерської педагогіки, інтерактивного навчання та особистісно орієнтованої взаємодії. Дисертаційна робота Ян Цзінвень актуалізує важливий сегмент підготовки майбутніх педагогів, пов'язаний із поєднанням мистецької, педагогічної та технологічної складових професійного становлення вчителя.

Отже, тема дисертації є своєчасною, суспільно значущою, теоретично перспективною та практично затребуваною. Вона відповідає сучасним тенденціям розвитку педагогічної науки, пріоритетам модернізації мистецької освіти й актуальним потребам професійної підготовки майбутніх учителів мистецтв.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і результатів, сформульованих у дисертації. Дисертація Ян Цзінвень справляє враження цілісного, концептуально виваженого та методологічно впорядкованого дослідження. Авторкою коректно визначено об'єкт, предмет, мету та завдання дослідження, які перебувають у логічному взаємозв'язку і підпорядковані розв'язанню поставленої науково-педагогічної проблеми. Структура роботи відповідає логіці наукового пошуку: від теоретичного аналізу проблеми — до обґрунтування педагогічних умов, побудови моделі та перевірки її ефективності в експериментальній роботі.

Слід відзначити високий рівень опрацювання теоретичного підґрунтя дослідження. Авторка демонструє вміння працювати з науковими джерелами різного спрямування — педагогічними, психологічними, мистецтвознавчими, методичними, — здійснює їх аналітичне осмислення, узагальнення та зіставлення. Теоретичний аналіз не має компілятивного характеру, натомість відзначається прагненням до концептуального осмислення проблеми та формування власної дослідницької позиції.

Належний рівень обґрунтованості забезпечується також чіткістю представленого понятійного апарату. У роботі розкрито зміст провідних категорій, визначено сутність підготовки майбутніх учителів мистецтв до розвитку критичного мислення молодших школярів, охарактеризовано структурні компоненти цього процесу. Важливо, що авторка не лише описує окремі елементи досліджуваного феномену, а й вибудовує між ними системні зв'язки.

Наукові висновки роботи ґрунтуються на поєднанні теоретичних, емпіричних і статистичних методів дослідження, добір яких відповідає поставленій меті та завданням. Експериментальна частина дослідження засвідчує здатність авторки до організації педагогічної перевірки висунутих положень, проведення діагностики, аналізу динаміки змін та узагальнення отриманих результатів. Це дає підстави вважати основні положення дисертації достатньо обґрунтованими, а висновки — аргументованими й достовірними.

Наукова новизна і достовірність наукових положень дисертаційного дослідження. Наукова новизна дисертаційної роботи полягає в тому, що в ній здійснено цілісне теоретико-методичне обґрунтування проблеми підготовки майбутніх учителів мистецтв до розвитку критичного мислення молодших школярів засобами інтерактивних технологій. Дослідження не обмежується констатацією значущості критичного мислення для сучасної освіти, а пропонує науково вивірену модель професійної підготовки, орієнтовану на практичну реалізацію у закладі вищої освіти.

До безперечних наукових здобутків авторки слід віднести уточнення змісту базових понять дослідження, визначення структури готовності майбутніх учителів мистецтв до розвитку критичного мислення молодших школярів, обґрунтування відповідних критеріїв, показників і рівнів сформованості. Заслугує на позитивну оцінку й те, що в роботі розроблено педагогічні умови, за яких ця підготовка набуває цілеспрямованого, системного та результативного характеру.

Науково цінним є створення структурно-функціональної моделі підготовки майбутніх учителів мистецтв до розвитку критичного мислення молодших школярів засобами інтерактивних технологій. Ця модель відзначається завершеністю, логічністю й практичною спрямованістю. Вона поєднує методологічні засади, зміст підготовки, технологічний інструментарій і результативний блок оцінювання.

Достовірність результатів дослідження забезпечується продуманою методологічною основою, послідовністю дослідницьких процедур, репрезентативністю емпіричного матеріалу, використанням адекватних методів діагностики й статистичної перевірки результатів. Це дозволяє вважати зроблені авторкою висновки обґрунтованими та такими, що мають належну наукову силу.

Значення для науки і практики отриманих авторкою результатів.

Результати дисертаційного дослідження мають вагомe значення для розвитку сучасної педагогічної науки, зокрема в частині теорії професійної підготовки майбутніх педагогів, педагогіки мистецтва, методики навчання мистецьких дисциплін та проблеми впровадження інтерактивних технологій у вищій і шкільній освіті.

Теоретичне значення роботи полягає в поглибленні наукових уявлень про підготовку майбутніх учителів мистецтв як складний багатокomпонентний процес, пов'язаний із розвитком у них здатності організовувати мисленнєву активність молодших школярів у мистецькому середовищі. Дисертація розширює наукове бачення потенціалу мистецтва не лише як сфери естетичного виховання, а і як важливого ресурсу розвитку інтелектуально-рефлексивної сфери особистості.

Практична значущість дослідження полягає в тому, що його результати можуть бути використані в системі професійної підготовки майбутніх учителів мистецтв, під час оновлення змісту освітніх компонентів, у розробленні навчально-методичних матеріалів, програм практичної підготовки, спецкурсів і тренінгів. Запропоновані підходи можуть бути корисними викладачам закладів вищої освіти, методистам, керівникам педагогічної практики, а також педагогам, які працюють у сфері мистецької освіти.

Цінним є й те, що результати дослідження мають потенціал для використання в системі підвищення кваліфікації вчителів, оскільки проблема розвитку критичного мислення учнів є актуальною не лише для початкової професійної підготовки, а й для подальшого професійного зростання педагогів.

Оцінка змісту дисертації та її завершеність. Зміст дисертаційної роботи свідчить про належний рівень наукової культури здобувачки, її здатність до самостійного осмислення складної педагогічної проблеми та послідовного втілення дослідницького задуму. Робота має чітку структуру, логічний внутрішній зв'язок між розділами та підрозділами, відзначається змістовою послідовністю й достатньою повнотою викладу матеріалу.

Перший розділ має виразний теоретико-аналітичний характер і створює концептуальну основу для подальшого розгортання дослідження. У другому розділі здійснено перехід від загальнотеоретичних положень до педагогічного конструювання, що є свідченням наукової зрілості авторки. Третій розділ переконливо демонструє здатність дослідниці до організації та інтерпретації результатів експериментальної роботи.

Додатки доповнюють основний текст дисертації, конкретизують окремі положення та підтверджують її практичну спрямованість. Загалом робота є завершеною кваліфікаційною науковою працею, у якій реалізовано поставлену мету, розв'язано основні завдання дослідження та отримано результати, що мають наукову новизну й прикладне значення.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації. Високо оцінюючи дисертаційне дослідження Ян Цзінвень, вважаємо за доцільне висловити окремі зауваження та побажання, які мають дискусійний характер і можуть слугувати підґрунтям для подальшого розвитку заявленої проблематики.

1. У роботі доцільно було б ширше окреслити специфіку інтегрованої мистецької освіти, оскільки підготовка майбутніх учителів мистецтв сьогодні дедалі частіше здійснюється не лише в межах музичної спеціалізації, а й у контексті ширшої мистецької галузі. Таке уточнення дало б можливість посилити сучасну освітню релевантність дослідження.

2. Певного розширення потребувало б висвітлення ролі педагогічної практики як простору апробації здобутих студентами вмінь щодо розвитку критичного мислення молодших школярів. Більш докладне розкриття цього аспекту підсилило б зв'язок між теоретичною підготовкою та реальною професійною діяльністю.

3. У прикладному плані корисним було б більш детально окреслити можливості використання запропонованої моделі в умовах змішаного або цифрово підтриманого навчання, що є особливо актуальним для сучасного освітнього середовища.

Разом з тим зазначені зауваження не мають принципового характеру, не знижують загальної високої оцінки дисертації та не впливають на визнання її наукової новизни, теоретичної вагомості й практичної значущості.

Висновок про відповідність дисертації вимогам «Порядку присудження наукових ступенів». На підставі аналізу поданої роботи можемо твердити, що дисертація Ян Цзінвень «Підготовка майбутніх вчителів музики до розвитку критичного мислення молодших школярів засобами інтерактивних технологій» є кваліфікаційною науковою працею, завершеною, самостійно виконаною і заслуговує на позитивну оцінку. Вона відповідає вимогам «Порядку присудження доктора філософії та скасування рішення разової вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44 та «Вимогам до оформлення дисертації», затвердженим наказом МОН України від 12.01.2017 № 40, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

Офіційний рецензент

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри початкової освіти та
інноваційної педагогіки

Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова

Handwritten signature of Tetiana Teslenko

Тетяна ТЕСЛЕНКО

Підпис
ЗАВІРЯЮ: зав. канцелярією Українського державного
університету імені Михайла Драгоманова
Підпис _____
19 » 03 2026 р.